

CAP A UN MODEL FEDERAL

- **El sistema de finançament de l'Estatut és del tot generalitzable i no xoca amb la tesi de Zapatero**

NÚRIA BOSCH

CATEDRÀTICA D'HISENDA PÚBLICA DE LA UNIVERSITAT DE BARCELONA

El debat celebrat recentment sobre l'Estat de les autonomies del Senat es mereix que s'hi dediqui certa atenció per les reformes que va presentar el president del Govern espanyol, **José Luis Rodríguez Zapatero**. Aquestes propostes anaven en quatre direccions: més autogovern per a les comunitats autònomes; reforma del Senat; millora dels instruments de coordinació dels governs autonòmics amb l'Estat, amb la institucionalització de la conferència de presidents, i canvis en el sistema de finançament autonòmic.

L'Estat espanyol compta actualment amb una àmplia descentralització de la despesa pública. El pes de la despesa del Govern central representa el 52% del total, enfront del 35% de les comunitats autònomes i del 13% dels ajuntaments. El pes específic de la despesa central és inferior a la d'Alemanya (63%), equiparable a la d'Austràlia (55%) i la dels Estats Units (51%) i una mica més gran que la del Canadà (39%) i Suïssa (45%). Per això, una vegada descentralitzada la despesa, ara és necessari aprofundir i ampliar la responsabilitat que els governs autonòmics puguin tenir sobre aquesta despesa.

Una altra línia d'actuació que va en la direcció correcta és la reforma del Senat i l'establiment de mecanismes de coordinació de caràcter polític entre les autonomies i l'Estat. És una característica dels sistemes federals el fet de disposar de mecanismes de coordinació politico-institucionals que garanteixin la presència dels governs subcentrals en la presa de decisions del Govern central. Aquests poden ser de tipus legislatiu, funció que realitza el Senat si és una Cambra de representació territorial (per exemple, el Bundesrat a Alemanya), o de tipus governamental, com la conferència de governadors als

Estats Units o la de presidents dels *länder* a Alemanya. Va en aquesta direcció, doncs, la reforma del Senat per transformar-lo en una Cambra de representació territorial, i la institucionalització de la conferència de presidents de comunitats autònomes.

Sobre els canvis en el sistema de finançament autonòmic, els punts bàsics que va exposar el president espanyol van ser tres. Un, els estatuts poden definir el marc de finançament de la comunitat autònoma, però això haurà de ser compatible amb un acord general per a la configuració del sistema de finançament al si del Consell de Política Fiscal i Financera. Dos, les autonomies han d'augmentar les seves facultats normatives i de gestió sobre els impostos pagats pels seus ciutadans, encara que l'Estat ha de mantenir com a propis els impostos que constitueixen el tronc comú del sistema fiscal i que garanteixen la unitat de la nostra economia. I tres, el sistema de finançament ha de garantir a tots els ciutadans un nivell similar de serveis i no pot penalitzar les comunitats que realitzin més esforç fiscal.

¿Concorden els punts anteriors amb el model de finançament de la proposta de reforma de l'Estatut?

L'ESSÈNCIA del model català es concreta en els punts següents: aprofundir i ampliar la capacitat normativa sobre tots els impostos estatals pagats pels ciutadans de Catalunya; repartiment del seu rendiment entre l'Estat i la Generalitat; gestió d'aquests a través de l'Agència Tributària de Catalunya en coordinació amb l'estatal; contribuir a la solidaritat amb la resta de comunitats autònomes, de manera que totes puguin prestar nivells semblants de serveis públics realitzant també un esforç fiscal semblant; els mecanismes de solidaritat no han de penalitzar l'esforç fiscal més gran que pugui fer Catalunya.

Al meu entendre, entre les línies exposades pel president del Govern espanyol i la proposta de finançament de l'Estatut es deixa poc espai per a la negociació. S'han de buscar espais on la Generalitat pugui actuar en matèria normativa sobre els grans impostos, i és necessària la seva participació en la gestió tributària d'aquests. La Generalitat ha de poder disposar d'informació sobre

aquests impostos, si sobre aquests ha de prendre decisions de tipus normatiu, i s'han de corregir les disfuncions que causa el retard en les liquidacions definitives dels tributs cedits. En aquest sentit, l'Agència Tributària catalana, en col·laboració amb l'estatal, pot tenir un paper essencial. Així mateix, s'han d'establir mecanismes de solidaritat interterritorial que facin compatibles al mateix temps l'equitat i l'eficiència.

ESTABLIR els principis bàsics del model de finançament autonòmic, mitjançant un acord general del Consell de Política Fiscal i Financera, no ha de suposar una limitació a la proposta catalana de finançament en la mesura que això no signifiqui un descens del nostre autogovern. El model de finançament de l'Estatut és completament generalitzable, ja que no suposa cap privilegi. Ni tampoc ha de ser imposat a la resta de comunitats autònomes si no hi ha voluntat política d'assumir-lo, cosa que, al seu torn, no n'ha d'impedir l'aplicació a Catalunya.

La qüestió clau d'aquest conjunt de propostes de reforma realitzades pel president **Rodríguez Zapatero** és que tenen un marcat caràcter federal, i aquest projecte federal és el que pot donar cabuda al catalanisme, entès com a voluntat d'autogovern dels ciutadans de Catalunya i afirmació de la seva identitat nacional. Un projecte per a un Estat plurinacional, que combini la igualtat amb la diversitat. Igualtat dels ciutadans davant la llei i diversitat que ha de permetre reconèixer la identitat nacional de Catalunya i aprofundir en el seu autogovern. El camí correcte ens ha de portar cap a un model federal. Perquè el federalisme significa acceptar les diferències, és diversitat, i no uniformitat.

Article publicat a EL PERIÓDICO DE CATALUNYA el 17 de novembre de 2005